

RISE

Bæredygtighedstjek

2018 og frem

Opstartsmøde lokale 2025

Frank Oudshoorn

Dagsorden

13.00 Velkommen og status, afrapportering

13.15 Beretning fra alle konsulenter om årets gang, positiv og negativ, oplæg fra konsulenterne.

13.45 Diskussion om RISE's fremtid, hvad synes i.

14.00 Kaffe og kage.

14.15 Hvordan arbejdes med bæredygtighed i SEGES i øvrigt.

Klima RISE

RISE forankring; data overførsel, opdateringer, mm

Vækst og bæredygtighed; strategi

Initiativer fra Axelborg; Landbrugets image

14.45 Arbejdsplan for 2018 og aftaler

RISE 2017.

Bedrifter: i alt 49

Kons	Antal	Brutto l	cvr nr	Navn	Adresse	mail	driftsgren	Leverer til	konsulent
HSO	1	3		Mads Thinggard Kristensen				Friland	HSO
	1	4	15026073	Nicolaj Pedersen				Friland	HSO
	1	6	38228536	Bøgegaard			Mælkekvæg	ARLA	HSO
	1	33	84159913	Rikke Friderichsen og Kristen Degn	Glibingvej 3, 8350 Hundslund	dyrvig@c.dk	Planteavl		hso
	1	36	78778911	Jens Hansen	Hovedgaden 41, 6064 Jordrup	gjh@mail.dk	planteavl		hso
	1	37	14211241	Dan Roots A/S	Tange Søvej 42, 8850 Bjerringbro	lkj@danroots.com	gartneri		hso
TBK	6								
	1	40	12478836	Per Vestergaard	Gingsholmvej 3, 9330 Dronninglund	stald@gingsholm.dk	Mælkekvæg	ARLA	tbk
	1	41	35830014	Van Peet Markbrug Aps	Rostrupvej 3, Monstrup, 9500 Hobro	wavp@mail.dk	Mælkekvæg	ARLA	tbk
	1	42	10615984	Gert Gunnensen	Drøstrupvej 47, 9690 Fjerritslev	drostrup@jensen.mail.dk	Mælkekvæg	ARLA	tbk
	1	43	12752776	Henrik Nielsen	Hannerupvej 309, 9500 Hobro	hvilsommosegaard@gmail.com	Mælkekvæg	MAMMEN	tbk
		44	21962546	Erik Arkesteijn	Hannerupvej 292, 9500 Hobro	arkesteijn78@outlook.dk		MAMMEN	tbk
	1	45	28359918	Arend Metties Hingstman	Bavsøvej 23, 9500 Hobro	hingstman@sager.dk	Æg		tbk
	1	46	28866038	Torben Bredal	Vive Økofjerkræ Aps	torben.bredahl@mail.tele.dk	Æg		tbk
	1	49	18299674	Torkil Brandt Pedersen	Hobrovej 32, 9510 Arden	roldko@mail123.dk	Mælkekvæg	ARLA	tbk
	7								
KAS	1	1	35728333	Michael Bisgård	Furvej 31, 7800 Skive	bisgard@live.dk	Mælkekvæg 41440	Thise	KAS
	1	2	14669183	Flemming Birkjær Christensen	Åvænget 6, 7800 Skive	flemming@birkjaer.eu	Mælkekvæg 57328	Thise	KAS
	1	20	78641711	Kristian Friis Nielsen	Langsigvej 41, 6863 Nørre Nebel	friis48@gmail.com	Mælkekvæg	Naturmælk	KAS
	1	22	34993041	Frederik Baunsgård Uhre	Agervigvej 50, 6800 Varde	frederik-uhre@jubii.dk	Mælkekvæg	Naturmælk	KAS
		29		Thomas Guld Hansen	Skolevej 24, 6780 Skærbæk	havervadgaard@gmail.com	Mælkekvæg	Naturmælk	KAS
		51		Lars Jager Madsen	Lykkebjergvej 60, 6800 Varde	ljm@mail.tele.dk	Mælkekvæg	Naturmælk	KAS
	1		2078 6000	I/S Susgaard	Tarpvej 2, Vedersø, 6990 Ulfborg	hounsgaard@mvb.net	Mælkekvæg	ARLA	KAS
	1		21301949	Torben Galsgaard/Lene Fløe Møller	Holmager 6, 6950 Ringkøbing	lene@st-holmager.dk	Mælkekvæg	Tysk mejeri	KAS
	6								

Bedrifter

BPA										
	1	9	26117445	Hella Andresen	Teptoft 2, 6360 Tinglev	hellaandresen@bbsyd.dk	Mælkekvæg		Tyskland	BPA
	1	10	47437113	Kurt Andresen	Noldevej 29, 6372 Bylderup- Bov	ka-nolde@frisenholm.dk	Mælkekvæg		Tyskland	BPA
	1	13	15132744	Bent Haase	Klintvej 5, Rødekro	benthaase1965@gmail.com	Mælkekvæg		Tyskland	BPA
	1	15		Johannes og Iris Van der Kamp	Bevtoftvej 40, 6541 Bevtoft	johan-iris@paradis.dk	Mælkekvæg		Naturmæl k	BPA
	1	19		Niels Jørgen Vinge Rasmussen	Rovstrupvej 79, 6100 Haderslev	oko-niels@live.dk	Mælkekvæg		Naturmæl k	BPA
	1	26		Klaus Warming	Bavnborgvej 7, 6600 Vejen	kvestw@live.dk	Mælkekvæg		Naturmæl k	BPA
	1	35	31718368	Jim Lynge	Heldager mosevej 9, 5700 Svendborg	jily@dsr.life.ku.dk	Naturpleje			BPA
	7									
PEN										
	1	11	14924590	Henning Bj. Knudsen	Broløkkevej 25, Bylderup-Bov	henning.bk@gmail.com	Planteavl			PEN
	1	12	28351003	Allan Jørgensen	Rebbølvej 14, Bolderslev	allan@greensgaard.dk	Mælkekvæg		Tyskland	PEN
	1	18		Johanne og Søren Degn Clausen	Trøjborgvej 21, 6261 Bredebro	info@trojborg.net	Mælkekvæg		Naturmæl k	PEN
	1	23	30635264	Hannah Bahnsen	Åbenråvej 160, 6360 Tinglev	ligaard@mail.tele.dk	Mælkekvæg		Naturmæl k	PEN
	1	27		Helmut Carstensen	Dambækvej 10, 6360 Tinglev	helmutcarstensen@hotmail.com	Mælkekvæg		Naturmæl k	PEN
	1	31		Hermann Lorenzen	Ellehusvej 2, 6240 Løgumkloster	hermann.lorenzen@adr.dk	Mælkekvæg		Naturmæl k	PEN
	1	14	20549874	Carsten Schmidt	Gåsevig 2, Haderslev	Carsten@gaasevig2.dk	Planteavl			PEN
	7									

Bedrifter

PEN									
	1	11	14924590	Henning Bj. Knudsen	Broløkkevej 25, Bylderup-Bov	henning.bk@gmail.com	Planteavl		PEN
	1	12	28351003	Allan Jørgensen	Rebbølvej 14, Bolderslev	allan@greensgaard.dk	Mælkekvæg	Tyskland	PEN
	1	18		Johanne og Søren Degn Clausen	Trøjborgvej 21, 6261 Bredebro	info@trojborg.net	Mælkekvæg	Naturmæl k	PEN
	1	23	30635264	Hannah Bahnsen	Åbenråvej 160, 6360 Tinglev	ligaard@mail.tele.dk	Mælkekvæg	Naturmæl k	PEN
	1	27		Helmut Carstensen	Dambækvej 10, 6360 Tinglev	helmutcarstensen@hotmail.com	Mælkekvæg	Naturmæl k	PEN
	1	31		Hermann Lorenzen	Ellehusvej 2, 6240 Løgumkloster	hermann.lorenzen@adr.dk	Mælkekvæg	Naturmæl k	PEN
	1	14	20549874	Carsten Schmidt	Gåsevig 2, Haderslev	Carsten@gaasevig2.dk	Planteavl		PEN
	7								
MTE									
	1	16	34909547	Mette Andersen	Brunskærvej 1, 4060 Kirke Saaby	mette.brunskaer@gmail.com	Mælkekvæg	Naturmæl k	mte
	1	21	76705453	Lundsgård Gods	Lundsgårdvej 6, 5300 Kerteminde	rudolf@lundsgaardgods.dk	Plantavl		mte
	1	24	14561137	Finn Thorslund	Fangelvej 130, 5260 Odense	thorslund4@hotmail.com	Mælkekvæg	Naturmæl k	mte
	1	25	31266556	Hans-Jørgen Larsen	Kammergave Landbrug, Tersløsevej 20, 4190. Munke Bjergby	lillioghj@gmail.com	Mælkekvæg	Naturmæl k	mte
	1	28	72760913	Susanne og Evald Eilersen	Valsømaglevej 65, 4100 Ringsted	sus-havrevang@sol.dk	Mælkekvæg	Naturmæl k	mte
	1	38	34997357	Østagergård	Slettebjergvej 21, 4174 Jystrup		planteavl/mel		mte
	1	39		Lars Jørgen Petersen	Almindingsvej 31, 3720 Aakirkeby		Mælk		mte
	1		33599455	Vallø Øko	Slotsgade 3, 4600 Køge	ac@dkeggs.dk	æg og hønniker		mte
	1		17916734	Jim Saabye, Damsmosegaard	Villingerødvej 61, 3120 Dr. Mølle		Mælkekvæg	Naturmæl k	mte
	1		14271597	Ole Panduro				Naturmæl k	mte

Afrapportering

Nummer	CVR nummer	Landmandens navn	Kontaktoplysninger		Type af modtaget tjek	Primær driftsgren	Sekundær driftsgren	Hvis bæredygtighedstjek fx RISE angiv bedriftscore
			adresse	mail				
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								

De minimis regel.

Landbrug undtaget hvis støtte per år ikke overstiger 1500 Euro = 11100 kr.

RISE HAFL kræver licens; ca. 100 Euro per bedrift inkl. 1 timer hjælp per bedrift

Afrapportering

De grå tekstboksse skal betragtes som en vejledning og skal slettes i den udgave, som aflægges til fonden.

Faglig beretning for projekter med tilskud fra Fonden for økologisk landbrug i 2017

Særpuljen: Omlægnings-, fastholdelses- og bæredygtighedstjek
+
kompetenceopbygning for nye økologer
i primærsektoren i 2017

Projektets titel
Projektets projektnr. (titel, jf. Fondens tilsagn)

Tilskudsmodtager
Navn, CVR nr., adresse, telefonnummer, web-adresse

Den faglige beretning giver efter min opfattelse et retvisende billede af tilskuddets anvendelse, og anvendelsen af tilskuddet er i overensstemmelse med projektsøgningen og fondens tilsagn.

Dato Titel, navn og underskrift

1 - 2 sider pr. projekt

Projektnummer, jf. forside og projektets titel

Projektets formål
Gengiv hvad projektets formål var (3-4 linjer).

Projektets aktiviteter
De gennemførte aktiviteter beskrives.

Beskrivelsen skal være kort og samtidig give et retvisende billede af de gennemførte aktiviteter og dermed tilskuddets anvendelse. Såfremt projektet har indeholdt flere arbejdsopgaver, gengives arbejdsopgavens titel og aktiviteterne herunder beskrives.

Projektets opnåede leverancer
Beskriv de projekterets resultater, produkter o.l., som er skabt i projektet - eventuelt i punktform. De skal vurderes i forhold til projektets formål og opstillede mål.

Forventede effekter
Projektets forventede effekter beskrives.

Projektsvarer
Navn, telefonnummer og e-mail på den projektsvarer, anføres.

Beretning fra konsulenter

Spørgsmål:

Hvordan fungerede RISE; nævn eller skriv problemer ned, gerne detaljeret.

Tidsforbrug, effektivitet, følsomhed (sensitivitet),

Hvordan var det med forskellige brancher?

Hvordan var det at finde bedrifter og hvordan gjordes det ?

RISE fremtid

1. Ny BD tjek ansøgning: søgt 100 tjeks, fået ca. 18.
2. Søgt udvikling af RISE, forankring; fået , indeholder ca. 3 tjeks for hver konsulent, specifik til at afprøve den nye data integration

Ønsker fra Økologi sektor

Stor markedsføring, omdeling hos alle økologer i landbrugs avisen.

Skrive folder med en tema hver.

Kun hvis mange kan se at det er en kommerciel produkt vil de bidrage.....

Folder

JORD

Frugtbar jord er ikke en selvfølge. Derfor er det vigtigt at passe på de resurser, du har. Emnet giver dig indblik i jordbundens tilstand på din bedrift og hvordan den bliver påvirket af din måde at drive landbrug på.

TEMAER

Forvaltning af jorden
Vurdering af om jordbundsanalyser, næringsstofferne kredsløb, omsætning af organiske materiale i jorden og ændringer i jordens kulstof-indhold er beregnet og taget nok med i dine betragtninger.

Planteproduktivitet
Sammenligning af din bedrift med regionale landmænd som har høj produktivitet, gennemsnittet og landmænd med lav produktivitet.

Niveau organisk stof i jord
Målet er, at den dyrkede jord på gården er velforsynet med organisk stof, der sikrer, at indholdet af organisk stof i muldlaget i det mindste forbliver stabilt. Hvordan ligger du i forhold til andre landmænd?

Jordreaktion
Niveauet af forsyning og tilvækst af jord bliver vurderet, da det har betydning for kvaliteten af din landbrugsjord i fremtiden.

Jorderosion
Der bliver blandt andet undersøgt om hyppigheden og intensiteten af alle de erosionshændelser, der har fundet sted på gården gennem de seneste 5 år.

Jordkomprimering
Viser på, om din afgrødevækst og livet i jorden er forringet af over-komprimering af undergrunden.

Lars Landmand, ejer af Gården

"Jeg har fået indblik i, hvordan jorden er hos mine kollegaer. Jeg lå relativt godt i produktiviteten med min planteproduktion. Men jeg kunne også se, at der var plads til forbedringer. Derfor har jeg arbejdet videre med at få undersøgt min jord. Det har allerede nu givet et langt bedre resultat og jeg producerer nu 10 % mere, end jeg gjorde for bare et år siden. Uden RISE havde jeg ikke vidst, hvor jeg skulle sætte ind," siger han.

Lige en par diskussionspunkter

Handling

Themes & Indicators	Score	Action	Score	Action	Score	Action	Score	Action	Score	Action	Score	Action	Score	Action	Score	Action	Score	Action	Score	Action	Score	Action	Score	Action	Score	Action
Soil Use	74		83		-		85		88		75		65		67		64		65		67		64		74	
Soil management	84		84		-		100		100		84		84		84		84		100		67		67		100	
Crop productivity	60		46	Yes	-		74	Yes	80	Yes	89		60	No	69		68		67		58	Yes	45	Yes	67	
Soil organic matter	57	Yes	96		-		81	Yes	75	Yes	93		70		86		93		93		91		72		86	
Soil reaction	100		100		-		99	Yes	100		96		90		92		75		43	No	50	Yes	100		90	
Soil erosion	100		100		-		83		100		33	No	67		50	No	59	No	17	Yes	50	Yes	100		100	
Soil compaction	45	Yes	70		-		70	Yes	70	Yes	55	Yes	20	Yes	20	Yes	5	Yes	70		85		0	Yes	0	Yes
Animal Husbandry	85		90		90		94		90		89		90		91		91		86		74		91		88	
Herd management	100		100		100		100	Yes	100		100		100		100		100		83		100		100		100	
Livestock productivity	77		88		87		94		92		96		83		90		97		87		7	Yes	94		78	
Opportunity for pecies-appropriate behaviour	100		100		100		100	Yes	100		100		100		100		100		100		100		100		100	
Living conditions	100		100		100		100	Yes	100		100		100		100		98		98		100		100		100	
Animal health	46	Yes	62	Yes	63	Yes	77	Yes	59	Yes	51	Yes	66	Yes	64	Yes	58	Yes	63	Yes	63	Yes	63	Yes	60	Yes
Nutrient Flows	76		78		76		83		85		77		66		81		79		74		69		73		79	
Material flows	63	Yes	80		60	No	85	Yes	79		85		80		85		61	No	65	No	69		76		60	No
Fertilization	93		94		96		82		96		73		75		80		94		85		85		74		81	
Plant protection	100		100		100		100	Yes	100	Yes	100		50	Yes	100		100		100		75		100		100	
Air pollution	61	Yes	51	Yes	53	No	68	Yes	61	Yes	57	No	45	No	61	No	69		45	No	46	Yes	44	Yes	52	No
Soil and water pollution	61	Yes	63	Yes	73		81	Yes	87		70		78		80		72		73		68		70		100	
Water Use	78		94		90		92		95		90		69		78		83		88		83		84		80	
Water Management	54	Yes	90		70		79	Yes	100		68		43	Yes	30	Yes	57	No	73		68		66	No	55	No
Water supply	90		90		100		100		100		100		60	Yes	100		100		100		90		100		100	
Water use intensity	97		96		100		97		98		93		93		95		92		90		100		95		91	
Irrigation	69		100		-		-		81		100		79		88		-		88		75		-		75	
Energy and Climate	34		56		17		64		50		63		65		77		56		52		80		92		65	
Energy management	60	Yes	50	Yes	50	Yes	49	Yes	55	Yes	80		98		100		80		90		45	Yes	80		100	
Energy intensity of agricultural production	41	Yes	88		0	No	93		90		85		65	Yes	91		89		65	No	96		96		95	
Greenhouse gas ballance	0	Yes	31	Yes	0	Yes	50	Yes	6	Yes	24	No	31	Yes	40	Yes	0	No	0	No	100		100		0	No
Biodiversity	46		61		-		64		47		69		76		53		55		60		75		68		70	
Biodiversity management	40	Yes	79		-		79	Yes	30	Yes	60	Yes	78		48	Yes	62	No	35	No	88		64	No	86	
Ecological infrastructures	68		56	Yes	-		78		44	Yes	69		100		25	No	100		100		100		23	Yes	17	Yes
Distribution of ecological infrastructures	46	Yes	68		-		35	Yes	62	No	73		73		40	No	0	Yes	25	Yes	45	No	100		95	
Intensity of agricultural production	58	No	72		-		71		80		86		68		81		65	No	69		82		92		71	
Diversity of agricultural production	30	Yes	28	Yes	-		59	Yes	21	Yes	55	Yes	60	No	71		48	No	69		59	Yes	60	Yes	79	
Working conditions	65		69		58		81		80		80		71		94		89		73		36		78		67	
Personnel management	92		90		89		98		92		96		77		93		91		84		68		93		92	
Working hours	51	Yes	51	Yes	42	Yes	55		62	No	28	Yes	48	Yes	82		63	No	30	Yes	7	Yes	63	Yes	38	No
Safety at work	67		100		77		100		100		100		86		99		100		100		70		100		100	
Wage and income level	50	Yes	34	No	25	No	71		64	No	95		74		100		100		76		0	Yes	55	No	39	Yes
Quality of life	88		77		75		85		87		70		60		90		76		69		78		89		79	
Occupation and training	92		83		75		79		88		83		75		75		92		75		88		92		84	
Financial situation	88		75		82		94		100		75		33	No	100		100		75		38	No	75		82	
Social relations	88		75		88		88		76	Yes	75		100		100		75		75		94		100		88	
Personel freedom and values	83		75		67		84		96		75		50	No	92		75		58	No	75		92		67	
Health	88		75		63	Yes	82		75	Yes	63	No	63	No	75		38	No	63	No	94		88		76	
Economy	93		83		48		66		60		68		54		93		85		41		24		-		72	
Liquidity	73		78		31	No	37	Yes	51	No	70		84		100		100		19	No	17	Yes	-		44	No
Profitability	100		100		81		82		53	Yes	21	No	13	No	98		100		48	No	5	Yes	-		100	
Stability	94		94		75		63	Yes	56	Yes	94		44	No	88		56	Yes	50	No	56	No	-		69	
Indebtedness	99		92		31	No	58	No	48	No	54	No	27	Yes	78		88		38	No	23	Yes	-		77	
Livelihood stability	100		49	No	34	No	91		90		100		100		100		80		52	No	30	Yes	-		71	
Farm management	66		83		86		77		75		84		88		82		85		75		81		84		79	
Business goals, strategy, implementation	69		88		81		73		77		81		90		81		90		69		77		98		67	
Availability od information	72		86		88		85		80	Yes	92		97		76		91		90		81		89		98	
Risk Management	57	No	66	No	82		66	Yes	67	Yes	62	No	91		78		74		50	No	66	Yes	82		58	No
Resilient relationships	67		92		92		83	Yes	75	Yes	100		75		92		83		92		100		67		92	

Korrelationer

Table 1. Correlation matrix* between themes in RISE for 17 dairy farms.

	Soil use	Animal husbandry	Nutrient flow	Water use	Energy and climate	Biodiversity	Working conditions	Quality of life	Economy	Farm management
Soil use	1	0,03	0,50	0,28	0,20	-0,08	-0,11	0,34	0,01	-0,02
Animal husbandry	0,03	1	0,44	-0,16	-0,23	-0,31	0,06	0,29	-0,11	-0,01
Nutrient flows	0,50	0,44	1	0,34	0,02	-0,45	0,31	0,64	0,16	-0,22
Water use	0,28	-0,16	0,34	1	-0,37	-0,4	0,08	0,47	-0,21	-0,41
Energy and climate	0,20	-0,23	0,02	-0,37	1	0,23	0,49	0,01	0,73	0,37
Biodiversity	-0,08	-0,31	-0,45	-0,4	0,23	1	-0,21	-0,32	0,15	0,43
Working conditions	-0,11	0,06	0,31	0,08	0,49	-0,21	1	0,36	0,64	0,14
Quality of life	0,34	0,29	0,64	0,47	0,01	-0,32	0,36	1	0,10	-0,19
Economy	0,01	-0,11	0,16	-0,21	0,73	0,15	0,64	0,10	1	0,48
Farm management	-0,02	-0,01	-0,22	-0,41	0,37	0,43	0,14	-0,19	0,48	1

Andre tiltag. KLIMA

Anledning. Hvordan vurderer man klima udledning, per kg eller per ha ?

Supplerende spørgeliste som skal gøre det muligt at lave en Klimatjek samtidigt

Supplerende spørgeliste: [sup list](#)

Hvor finder vi data; [Hvor, kildelink](#)

Plan for 2018 er at lave klimatjek med RISE på antal bedrifter og kontrollere om processen er tilfredsstillende. Herefter tilbyde ARLA at gøre det, og dermed få tilskud (4000 kr. ?)

Lave om til relativ score

Table 6

Effect on emission per kg products of different methods used for allocation of green house gas emission between milk and meat in two dairy productions systems.

	Conventional			Organic			P-system
	Mean	Min	Max	Mean	Min	max	
Emission after allocation, kg CO ₂ -eq. per kg ECM							
Model (A)	1.03	0.86	1.35	1.06	0.92	1.33	ns
Protein mass	0.99	0.83	1.31	1.02	0.86	1.29	ns
Biological	0.91	0.75	1.22	0.90	0.59	1.19	ns
Economic	1.06	0.89	1.39	1.10	0.96	1.37	ns
System expansion	0.94	0.75	1.32	0.96	0.67	1.29	ns

Det forslås derfor at bruge 0,67 kg CO₂ eq/kg ECM som score 100, og lineær faldende til score 0 når emissionenen er 1,39 kg CO₂ eq/kg ECM.

RISE forankring

AP 1. Systematisere opdatering M4

Automatisk data overførsel: fra årsrapport og mark online. M6

AP 2. Handlings katalog med tilknytning til bestående rådgivningstilbud M8

Afprøvning af nye moduler M9.

Budget til 3 RISE analyser per konsulent.

Vækst og bæredygtighed

AP 1. Hvad indeholder Bæredygtighed, interview møder med landmænd, virksomheder og konsulenter.

AP 2. Finde konkrete initiativer på forbedring og teste dem med RISE (7 stks)

AP 3. Cirkulær økonomi

AP 4. RISE som start på strategisk bæredygtigheds udvikling.

AP 5. Formidling, måske skrive pjece og materiale for landbrugs uddannelser.

Landbrug og Fødevarer

Kodeks